

ІВАНЮК О.О.

студентка 1-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

У будь-якому суспільстві існують зв'язки між людьми, які встановлюються у процесі їх спільної діяльності. Ці зв'язки певною мірою упорядковані і організовані за допомогою моральних, релігійних та інших соціальних норм. Але значна частина суспільних відносин будується на підставі правових норм і тому їх називають правовими відносинами. У межах правовідносин життєдіяльність суспільства набуває цивілізованого, стабільного і передбаченого характеру. Правові відносини є особливим видом суспільних відносин, вони визрівають у глибині суспільних відносин, обумовлюються політичними, економічними та іншими соціальними потребами, що сприяє необхідності їх визначення і захисту з боку держави.

Правильне регулювання правових відносин неможливе без з'ясування того, що являють собою суспільні відносини – це зв'язки між людьми, які встановлюються в процесі їх загальної діяльності [1, с. 195].

Суспільні відносини надзвичайно різноманітні, їх можна класифікувати за різними ознаками і на різні види, залежно від сфери діяльності: політичні, моральні, економічні, правові. Їх можна поділити також на матеріальні, які стосуються економічних зв'язків, і політико-правові. Зрозуміло, що такий поділ до імовірної міри є умовним, оскільки такі відносини дуже тісно переплетені і взаємопов'язані. Суб'єктами суспільних відносин можуть бути соціальні спільності (народ, нація, колектив), організації (державні, приватні, громадські), окремі особи. Роль суб'єкта в системі соціальних зв'язків обумовлена об'єктивними закономірностями суспільних відносин та активністю їх учасників [2, с. 391].

Правові відносини – це врегульовані нормами права суспільні зв'язки між суб'єктами права, які є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, що забезпечуються державою [3, с. 148]. Це конкретна форма буття права. Правові відносини виникають тоді, коли відношення регулюється нормами права. Правові відносини на відміну від інших суспільних відносин охороняються державною владою від порушень.

М.В. Цвік визначає правовідносини як стосунки, в яких суб'єкти права виступають контрагентами в процесі виконання ними вимог нормативних приписів і набуття певних прав і обов'язків (покупець – продавець, позивач – відповідач) [4, с. 333].

С. Хахуліна, В.А. Малига і І.В. Стадник, визначають що правові відносини – виникаючий на основі правової норми зв'язок між суб'єктами права, що володіють кореспондуючими правами і обов'язками, забезпечені державним примусом [5, с. 135].

Професор В.В. Копейчиков вважає, що правові відносини – це специфічні вольові суспільні відносини, що виникають на основі відповідних норм права, учасники яких взаємопов'язані суб'єктивними правами та юридичними обов'язками [6, с. 286].

М.С. Кельман розділяючи погляди В.В. Копейчикова, вважає що правові відносини – це такі суспільні відносини, в яких сторони зв'язані між собою взаємними юридичними правами і обов'язками на основі норм права і охороняються державою [2, с. 218].

О.Ф. Скакун характеризує правові відносини як урегульовані нормами права і забезпечувані державою вольові суспільні відносини, що виражаються в конкретному зв'язку між правомочними і зобов'язаними суб'єктами [7, с. 648].

Правові відносини є результатом дії вимог норм права на відносини між різними суб'єктами. Вони мають низку ознак, що відрізняють їх від інших видів суспільних відносин:

- є різновидом суспільних відносин, оскільки правовідносини складаються між людьми або колективами як суб'єктами права з приводу соціального блага або забезпечення яких-небудь інтересів;
- є ідеологічними відносинами – результатом свідомої діяльності (поведінки) людей. Правовідносини не можуть виникати, не проходячи через свідомість людей: норми права не можуть вплинути на людину, її поведінку, доки зміст правових норм не усвідомиться людьми, не стане їх правосвідомістю [8, с. 158];
- правові відносини – це вольове відношення між суб'єктами, тобто для його виникнення потрібне виявлення їхньої волі;
- виникають, припиняються або змінюються, як правило, на основі норм права у разі настання передбачених правовою нормою фактів. Правовідносини виступають як спосіб реалізації норм права, або, інакше, норми права втілюються в правовідносинах, відбувається їх індивідуалізація стосовно суб'єктів і реальних ситуацій;

- мають, як правило, двосторонній характер і є особливою формою взаємного зв'язку між конкретними суб'єктами через їх права, обов'язки, повноваження і відповідальність, які закріплені в правових нормах;

- охороняються державою, забезпечуються заходами державного впливу.

Отже, дослідження різних точок зору до визначення правових відносин, дало змогу узагальнити поняття правовідносин, прослідкувати розбіжності у формулюванні визначення цього поняття, виявити причину неспівпадіння поглядів і охарактеризувати їх ознаки. У суспільстві існує багато різних за своїм змістом відносин, з-поміж яких правові відносини займають особливе місце. Правові відносини – це особливий вид суспільних, що визрівають у глибині суспільства, врегульовані нормами права, володіють кореспондуючими правами і обов'язками та забезпечені державним примусом.

Список використаних джерел:

1. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посіб. / К.Г. Волинка - К.: МАУП, 2003. – 240 с
2. Кельман М.С. Загальна теорія держави та права: підручник / М.С. Кельман, О.Г. Мурашин, Н.М. Хома. – 3-е вид, стереотипне. – Л.: Новий Світ-2000, 2009. – 584 с.
3. Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. – К.: Центр учбо-вої літератури, 2010. – 264 с.
4. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів 3-14 юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Х.: Право, 2002. – 432 с.
5. Хахулина К.С. Теория государства и права в схемах и определениях: учебное пособие / К.С. Хахулина, В.А. Мальга, И.В. Стадник. – Донецьк: Норд– Пресс, 2006. – 342 с.
6. Загальна теорія держави і права: підр. для студентів / за ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997. – 498 с.
7. Скакун.О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник / О.Ф. Скакун . – Х. : Еспада, 2006 . – 776 с.
8. Теорія держави і права : навч. посібник / Р.А. Ромашов, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша, Г.Н. Муртазаєва ; за заг. ред. Р.А. Ромашова, Н.М. Пархоменко. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К. : КНТ, 2007 . – 216 с.